

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Практичні рекомендації

**щодо застосування процедури надання консультативних
висновків, запровадженої Протоколом № 16 до Конвенції
(затверджено на пленарному засіданні Суду 18 вересня 2017
року)**

Практичні рекомендації щодо застосування процедури надання консультативних висновків, запровадженої Протоколом № 16 до Конвенції

I. Вступ

1. Метою цих Практичних рекомендацій є надання допомоги в ініціюванні процедури, визначеної Протоколом № 16 до Європейської конвенції з прав людини (далі – «Конвенція»), а також в подальших заходах з боку тих судів або судових установ, що уповноважені подавати запит про надання консультативного висновку. Практичні рекомендації варто розглядати в дусі діалогу та співробітництва, на яких ґрунтується Протокол, між національними органами влади та Європейським судом із прав людини (далі – «Суд»). Практичні рекомендації не мають зобов'язального характеру, і їх потрібно тлумачити у світлі положень Протоколу № 16 до Конвенції та відповідних правил Регламенту Суду (див. Додаток I).

II. Повноваження Суду щодо запитів про надання консультативного висновку

2. Стаття 1 Протоколу № 16 до Конвенції наділяє Суд повноваженнями надавати консультативні висновки з принципових питань, які стосуються тлумачення або застосування прав і свобод, визначених Конвенцією чи протоколами до неї. Мета цієї консультативної процедури полягає в поглибленні взаємодії між Судом і національними судами та судовими установами Договірних Сторін Конвенції. Сприяння конструктивному діалогу між Судом і національними судами та судовими установами слугує глибшій імплементації Конвенції на національному рівні відповідно до принципу субсидіарності.

3. Перш за все слід підкреслити, що консультативна процедура доступна не всім судам і судовим установам, які існують у Високих Договірних Сторонах. Повноваження Суду поширюються лише на такі запити про надання консультативних висновків, які подає національна судова установа, що була визначена Високою Договірною Стороною як вищий суд чи вища судова установа для цілей Протоколу № 16 (далі – «визначений суд (судова установа)'). Відповідно до статті 10 Протоколу:

«Кожна Висока Договірна Сторона Конвенції при підписанні або депонуванні своїх ратифікаційних грамот чи документів про прийняття або схвалення, адресованих Генеральному Секретареві Ради Європи, вказує судові установи, визначені для цілей пункту 1 статті 1 цього Протоколу. Ця заява може бути змінена пізніше у будь-який час і таким самим чином».

4. З огляду на це, національним судам та судовим установам слід переконатися в тому, що вони мають повноваження подавати запит про

надання консультативного висновку. З цією метою їм рекомендується перед ухваленням будь-якого рішення стосовно запиту про надання консультативного висновку ознайомитися зі списком визначених судів і судових установ, який додається. Суд не має повноважень розглядати запити від інституції, яку не було визначено як вищий суд чи судову установу.

5. На визначений суд чи судову установу покладено обов'язок застосовувати положення Конвенції та практику Суду у справах, які такий суд чи судова установа розглядають, належним чином зважаючи на відповідні аргументи сторін. Може статися, що відповідні суд або судова установа дійдуть висновку, що, на їхню думку, справа, яка знаходиться на розгляді, порушує нове питання за Конвенцією, або що обставини справи унеможливають однозначне застосування практики Суду, або що практика Суду є суперечливою. За таких обставин відповідний суд (судова установа) має змогу скористатися можливістю подати запит про надання консультативного висновку.

6. Важливо також зазначити, що в рамках консультативного провадження Суд не може розглядати абстрактних питань конвенційного права. У зв'язку із цим потрібно підкреслити два моменти.

6.1 По-перше, запит про надання консультативного висновку має стосуватися провадження у справі, яку знаходиться на розгляді вищого суду (судової установи). Суд не має повноважень розглядати запит, що не відповідатиме такій вимозі.

6.2 По-друге, запит про надання висновку має стосуватися одного чи декількох принципових питань, що пов'язані з тлумаченням або застосуванням прав і свобод, гарантованих Конвенцією та протоколами до неї, і вирішення яких відповідним судом або судовою установою необхідне для ухвалення рішення у справі. Наведені нижче рекомендації забезпечують додаткову методологічну допомогу щодо таких питань. Проте Суд не уповноважений оцінювати, у відповідних випадках, ні обставини справи, ні суть позиції сторін щодо тлумачення національного законодавства у світлі Конвенції, ані ухвалювати рішення щодо суті спору. Роль Суду обмежується наданням висновку у відповідь на отриманий запит. Зрештою, саме суд чи судова установа, що подають запит, повинні вирішити порушені справою питання та за необхідності сформулювати умовиводи, які впливатимуть із наданого Судом висновку, щодо застосованих у справі положень національного права та результату розгляду справи.

7. Консультативний висновок за запитом, який подав визначений суд (судова установа), ухвалює Велика Палата, сформована згідно з підпунктом (h) пункту 2 правила 24 Регламенту Суду. Однак визначеним судам (судовим установам) слід мати на увазі, що запит про надання консультативного висновку спочатку розглядається колегією Великої Палати у складі п'яти суддів, які вирішують, чи підлягає запит розгляду Великою Палатою (стаття 2 Протоколу і правило С глави X Регламенту Суду). Розгляд колегією здебільшого покликаний оцінити,

чи стосується поданий до Суду запит одного чи кількох принципових питань, пов'язаних із правами та свободами, що закріплені Конвенцією та протоколами до неї, і наскільки він відповідає тим процедурним вимогам до форми та змісту, які встановлено пунктом 3 статті 1 Протоколу та викладено в підпункті 1 пункту 2 правила В глави Х Регламенту Суду. Відповідно до духу співробітництва, який лежить в основі Протоколу, бажано, щоб визначені суди та судові установи дотримувалися цих Практичних рекомендацій, аби уникнути відмови у розгляді запиту через його очевидну невідповідність основним процесуальним вимогам та вимогам щодо суті, передбаченим Протоколом.

III.

Рішення щодо підготовки запиту про надання консультативного висновку

8. Як вже було зазначено в пункті 3 вище, повноваження щодо подання запитів про надання консультативних висновків мають визначені суди та судові установи. Список таких установ додається. Як наголошувалося в пункті 4 вище, судам і судовим установам варто ознайомитися з таким списком, перш ніж вирішувати, чи є в них повноваження подавати запит щодо консультативного висновку згідно з Протоколом.

9. Ухвалення рішення щодо підготовки запиту про надання консультативного висновку не є обов'язковим у кожному випадку (пункт 1 статті 1 Протоколу та пункт 1 правила В глави Х Регламенту Суду). Зважаючи на мету Протоколу (див. пункт 2 вище), визначений суд (судова установа) може застосувати процедуру отримання консультативного висновку щоразу, коли вважатиме, що відповідна справа порушує одне або декілька принципових питань тлумачення чи застосування прав і свобод, гарантованих Конвенцією та протоколами до неї, та якщо, на думку такого суду, консультативний висновок потрібен для вирішення спору.

IV.

Належна стадія провадження для запиту про надання консультативного висновку

10. Визначений суд (судова установа) може надіслати до Суду запит про надання консультативного висновку, як тільки встановить, що справа, яка перебуває в його провадженні, порушує одне або декілька принципових питань тлумачення чи застосування прав і свобод, гарантованих Конвенцією та протоколами до неї, та якщо такий суд вважатиме за потрібне отримати висновок Суду (пункт 2 статті 1 Протоколу). З огляду на різні складові, що має містити повний запит (див. пункти 11-17 нижче), рекомендовано подавати запит до Суду лише після того, як буде встановлено обставини справи та відповідні правові питання, включно з питаннями за Конвенцією. Залежно від положень національного законодавства, цілком можливо, що одна чи обидві сторони можуть ініціювати розгляд цього питання, оскаржуючи рішення суду нижчої інстанції. У будь-якому випадку, остаточне рішення про те, чи варто подавати запит про отримання консультативного висновку приймає той суд (судова

установа), який для цілей Протоколу визначені вищим судом (судовою установою).

V.

Форма і зміст запиту про надання консультативного висновку

11. З огляду на зазначену мету Протоколу, консультативна процедура вимагає від Суду надання відповідному суду (судовій установі), що подають запит, чітких пояснювальних рекомендацій. Щоб Суд був у змозі надати належні рекомендації, потрібно викласти причини, які обумовили подання запиту, а сам запит має бути повним і точним.

12. Важливо підкреслити, що зміст будь-якого запиту про надання консультативного висновку визначено пунктом 3 статті 1 Протоколу № 16 і підпунктом 1 пункту 2 правила В глави X Регламенту Суду. Цей запит має містити не лише одне чи декілька питань, щодо яких суд чи судова установа прагне отримати рекомендації з боку Суду, а й такі додаткові складові:

- (a) Виклад суті справи на національному рівні та її правових аспектів і фактичних обставин;
- (b) відповідні положення національного законодавства;
- (c) відповідні аспекти Конвенції, зокрема права та свободи, про які йде мова;
- (d) якщо це доречно, – стислий опис доводів сторін національного провадження щодо відповідного питання;
- (e) якщо це можливо і доречно, – власний погляд на це питання суду чи судової установи, що подають запит, включно з будь-яким аналізом такого питання, який вони вже здійснили.

13. Варто зазначити, що суд або судова установа, які подають запит, мають певну свободу розсуду у визначенні того, чи «доречно» наводити стислий виклад доводів сторін щодо питання, яке становить предмет запиту, і чи «доцільно» викласти власні погляди суду (судової установи) на таке питання. Вирішувати це має відповідна судова установа. Однак важливо, щоби суд чи судова установа, ухвалюючи відповідне рішення, забезпечили Суд максимальним обсягом інформації, або Суд був здатний надати ті пояснювальні рекомендації з приводу застосування Конвенції до національного провадження, яких потребують суд чи судова установа, що подають запит.

14. На прохання Голови Суду Секретаріат може звернутися до суду чи судової установи, що подають запит, із метою отримання додаткових відомостей про запит та супровідних документів.

15. Варто зазначити, що запити про надання консультативних висновків Суд розглядає в пріоритетному порядку (див. пункт 2 правила С глави X Регламенту Суду). Якщо суд чи судова установа, які подають запит, вважають, що запит потребує термінового розгляду, вони мають сповістити про це Суд, зазначивши причини, які обумовлюють пришвидшений розгляд запиту. Питання

пріоритетності буде розглянуто в пунктах 29-30 нижче. Важливо, щоб Суд був одразу сповіщений про терміновий характер запиту про надання консультативного висновку. Для цього суд чи судова установа, які подають запит, в супровідному листі до запиту мають чітко зазначати їхнє прохання про невідкладний розгляд запиту. Крім того, рекомендується у верхньому колонтитулі кожної сторінки запиту розміщувати слова «**ТЕРМІНОВО: ПРОТОКОЛ № 16**».

16. Що стосується оформлення запиту про надання консультативного висновку, то суду чи судовій установі, які подають запит, пропонується дотримуватися таких правил:

- (a) запит друкується на аркушах формату А4 із полями щонайменше 3,5 см;
- (b) розмір шрифту основного тексту – 12 пунктів, шрифту виносок – 10 пунктів, із полуторним міжрядковим інтервалом;
- (c) усі числа позначають цифрами;
- (d) сторінки повинні мати наскрізну нумерацію;
- (e) текст запиту слід розділити на пронумеровані абзаци;
- (f) запит повинен відповідати вимогами підпункту 1 пункту 2 правила В глави X Регламенту Суду.

17. Повний текст запиту загалом не має перевищувати двадцяти сторінок.

VI.

Мова запиту про надання консультативного висновку

18. Повний текст запиту, оформлений відповідно до наведених вище вимог, може бути подано до Суду мовою, якою відбувається національне провадження, якщо вона є офіційною мовою Високої Договірної Сторони, до якої належить суд або судова установа, що подають запит. Однак переклад запиту англійською або французькою мовою має бути подано до Суду в установленій ним термін (пункт 7 правила 34 Регламенту Суду).

VII.

Анонімність

19. Після отримання запиту про надання консультативного висновку Суд може надати тим фізичним чи юридичним особам, яких стосується відповідний спір на національному рівні, анонімність за власною ініціативою, на прохання суду чи судової установи, що подали запит, або на прохання однієї зі сторін провадження.

20. Суд чи судова установа, що подали запит, повинні забезпечити дотримання національного законодавства щодо анонімності по відношенню до персональних даних, які містяться в запиті (наприклад, шляхом видалення персональних даних або надання анонімності тим фізичним чи юридичним особам, які фігурують у справі на національному рівні).

VIII.

Вплив запиту про надання консультативного висновку на національне провадження

21. Суд чи судова установа, які подали запит, вирішують питання про те, чи потрібно призупинити національне провадження до моменту надання Судом консультативного висновку.

22. В інтересах належного здійснення Судом процедури надання консультативних висновків та з метою забезпечення її ефективності, суд чи судова установа, що подали запит, мають сповіщати Суд про будь-які процесуальні дії, здатні вплинути на запит, і, зокрема, про участь у національному провадженні будь-яких нових сторін.

IX.

Судові витрати та витрати на правову допомогу

23. Процедура надання Судом консультативних висновків здійснюється безкоштовно. Суд не ухвалює рішень щодо судових та інших витрат сторін провадження у справі, яку розглядають суд чи судова установа, що подали запит, оскільки це питання підлягає вирішенню відповідно до законодавства та практики Високої Договірної Сторони, до якої належать суд чи судова установа, що подали запит (правило Е глави X Регламенту Суду).

24. Голова Суду може запропонувати стороні національного провадження вступити в провадження щодо надання консультативного висновку. Якщо така сторона не має достатніх коштів і, якщо це можливо згідно з національним законодавством, суд чи судова установа, що подали запит, можуть надати такій стороні безоплатну правову допомогу в розмірі витрат, яких відповідна сторона зазнає під час провадження в Суді, включно з витратами на професійну правничу допомогу. Сам Суд також може надати безоплатну правову допомогу, якщо відповідна сторона ще її не отримує згідно з національним законодавством, або якщо така правова допомога не покриває чи покриває лише частково витрати, пов'язані з провадженням в Суді (правило Е глави X Регламенту Суду).

X.

Листування між Судом і судом чи судовою установою, що подали запит

25. Запит про надання консультативного висновку та відповідні документи суд (судова установа), який подав запит, надсилають рекомендованим листом безпосередньо до Секретаря Суду (The Registrar, European Court of Human Rights, Council of Europe, F-67075 Strasbourg, CEDEX). Секретар підтвердить отримання запиту та надасть усю потрібну інформацію щодо його розгляду. Суду чи судовій установі на цьому етапі може бути запропоновано доповнити свій запит, якщо в ньому виявляться недоліки.

26. Визначеному суду (судовій установі), що подає запит про надання консультативного висновку, пропонується повідомити Суд про контактну особу для цілей провадження.

27. Суд інформуватиме суд (судову установу), який подав запит, про всі відповідні процесуальні дії в рамках провадження, у тому числі про:

(a) терміни, встановлені для надання перекладу запиту та для підготовки додаткових матеріалів до запиту;

(b) рішення щодо запиту, ухвалені колегією в складі п'ятьох суддів;

(c) хід провадження перед Великою Палатою (якщо запит про надання консультативного висновку було прийнято колегією в складі п'яти суддів), включно зі сповіщеннями про будь-які зауваження з боку Високої Договірної Сторони, до якої належать суд чи судова установа, або з боку будь-якої третьої сторони, що вступила в провадження;

(d) будь-яке рішення про запрошення сторін національного провадження або інших третіх сторін вступити в провадження перед Великою Палатою;

(e) сповіщення про ухвалення Великою Палатою консультативного висновку.

28. На суд чи судову установу, що подали запит, покладається обов'язок інформувати сторони національного провадження про стан розгляду запиту. У разі, якщо Голова Суду запропонував одній чи обом сторонам національного провадження вступити в консультативне провадження, Суд бере на себе цю функцію, включно зі сповіщенням про ухвалення Великою Палатою консультативного висновку (пункт 10 правила D глави X Регламенту Суду).

XI.

Пріоритетність

29. Запит про надання консультативного висновку розглядатиметься в пріоритетному порядку відповідно до правила 41 Регламенту Суду. Суд (судова установа), який подав запит, має вказати на існування особливих обставин, що обумовлюють терміновий розгляд запиту та ухвалення Судом швидкого рішення, та зазначити відповідні причини для цього. Бажано, аби суд (судова установа), який подав запит, заздалегідь запропонував сторонам провадження висловити їхні позиції щодо вказаного питання, та долучив такі позиції до запиту. Суд визначатиме, чи є причини, на які вказав суд (судова установа), що подав запит, достатніми, аби обґрунтувати пришвидшений розгляд запиту. Суд керуватиметься власними критеріями, які регламентують черговість розгляду заяв, поданих згідно зі статтею 34 Конвенції¹. Визначеним судам і судовим установам рекомендується ознайомитися з цими критеріями, перш ніж подавати запит про надання консультативного висновку в пришвидшеному порядку.

30. Навіть за відсутності окремого клопотання про терміновий розгляд запиту про надання консультативного висновку, Суд за власною ініціативою може

¹ www.echr.coe.int/Documents/Priority_policy_ENG.pdf.

ухвалити рішення про розгляд такого запиту за пришвидшеною процедурою. Суд чи судову установу, які подали запит, буде відповідним чином повідомлено про таке рішення Суду. На суд чи судову установу, що подали запит, буде покладено обов'язок повідомити сторони національного провадження про рішення Суду. Аналогічним чином, якщо Суд дійде висновку, що клопотання про розгляд запиту в пришвидшеному порядку не є виправданим, він сповістить про своє рішення суд чи судову установу, які, в свою чергу, мають повідомити про це сторони провадження.

XII.

Подальші заходи після надання Судом висновку

31. Суду чи судовій установі, що подали запит, пропонується повідомити Суд про подальші заходи в межах національного провадження, вжиті після отримання консультативного висновку, та надати Суду копію остаточного рішення чи постанови, ухвалених у справі.

XIII.

Перегляд цих Практичних рекомендацій

32. Суд здійснюватиме періодичний перегляд цих Практичних рекомендацій.

ДОДАТОК I

Зміни (виділені жирним шрифтом) до Регламенту Суду в очікуванні набрання чинності Протоколом № 16

Правило 1¹ (Визначення)

Для цілей цього Регламенту, якщо контекст не потребує іншого:

- (a) термін «Конвенція» означає Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод і протоколи до неї;
- (b) вислів «пленарне засідання Суду» означає засідання Європейського суду з прав людини в повному складі;
- (c) вислів «Велика Палата» означає Велику Палату у складі сімнадцятьох суддів, утворену відповідно до пункту 1 статті 26 Конвенції;
- (d) термін «Секція» означає палату, утворену на Пленарному засіданні Суду на визначений період відповідно до підпункту (b) статті 25 Конвенції, а вислів «Голова Секції» означає суддю, обраного на посаду голови такої Секції на пленарному засіданні Суду відповідно до підпункту (c) статті 25 Конвенції;
- (e) термін «Палата» означає будь-яку палату в складі сімох суддів, утворену відповідно до пункту 1 статті 26 Конвенції, а вислів «Голова Палати» означає суддю, що головує в такій Палаті;
- (f) термін «Комітет» означає комітет у складі трьох суддів, створений відповідно до пункту 1 статті 26 Конвенції, а вислів «Голова Комітету» означає суддю, що головує в такому Комітеті;
- (g) вислів «одноособовий склад Суду» означає засідання в складі одного судді відповідно до пункту 1 статті 26 Конвенції;
- (h) термін «Суд» означає пленарне засідання Суду, Великої Палати, Секції, Палати, Комітету, засідання в складі одного судді або колегії у складі п'ятьох суддів, передбаченої пунктом 2 статті 43 Конвенції **та статтею 2 Протоколу № 16 до неї**;
- (i) вислів «суддя *ad hoc*» означає будь-яку особу, обрану відповідно до пункту 4 статті 26 Конвенції та згідно з правилом 29 для того, щоби брати участь у засіданні у статусі члена Великої Палати або члена Палати;
- (j) терміни «суддя» та «судді» означає суддів, обраних Парламентською асамблеєю Ради Європи, та суддів *ad hoc*;
- (k) вислів «Суддя-доповідач» означає суддю, призначеного виконувати завдання, що передбачені правилами 48 і 49;
- (l) термін «несудовий доповідач» означає члена Секретаріату Суду, уповноваженого допомагати судді, який розглядає справи одноособово, як це передбачено пунктом 2 статті 24 Конвенції;

¹ Із змінами, внесеними Судом 7 липня 2003 року, 13 листопада 2006 року і **19 вересня 2016 року**.

(m) термін «делегат» означає суддю, призначеного Палатою брати участь у делегації, а вислів «голова делегації» означає делегата, призначеного Палатою очолювати делегацію;

(n) термін «делегация» означає орган у складі делегатів, членів Секретаріату Суду та будь-якої іншої особи, призначеної Палатою допомагати делегації;

(o) термін «Секретар» означає, залежно від контексту, Секретаря Суду або Секретаря Секції;

(p) терміни «сторона» та «сторони» означають:

- Договірні сторони, які є заявниками або відповідачами;
- заявника (особу, неурядову організацію чи групу осіб), який звернувся зі скаргою до Суду відповідно до статті 34 Конвенції;

(q) вислів «третя сторона» означає будь-яку Договірну Сторону або будь-яку зацікавлену особу чи Комісара Ради Європи з прав людини, котрі, як передбачено пунктами 1, 2 і 3 статті 36 Конвенції **та статтею 3 Протоколу № 16**, скористались правом надати зауваження в письмовій формі та взяти участь у слуханні або яким було запропоновано це зробити;

(r) термін «слухання» (в однині та множині) означає усне провадження щодо розгляду питання про прийнятність заяви та (або) щодо розгляду заяви по суті, або в зв'язку із запитом на перегляд чи надання консультативного висновку, запитом на надання тлумачення стороною чи Комітетом міністрів, або щодо встановлення факту невиконання зобов'язань;

(s) вислів «Комітет міністрів» означає Комітет міністрів Ради Європи;

(t) терміни «колишній Суд» і «Комісія» означають, відповідно, Суд і Європейську комісію з прав людини, що були створені відповідно до колишньої статті 19 Конвенції.

Правило 24² (Склад Великої Палати)

1. Велика Палата складається із сімнадцятьох суддів і щонайменше трьох суддів для заміни.

2. (a) До складу Великої Палати входять Голова Суду та заступники Голови Суду і Голови Секцій. Якщо заступник Голови Суду або Голова однієї з Секцій не може взяти участі в засіданні Великої Палати, його заміщує заступник Голови відповідної Секції.

(b) Суддя, обраний від Договірної Сторони, якої стосується справа, або, у разі потреби, суддя, призначений згідно з правилом 29 чи 30, засідає як член Великої Палати за посадою відповідно до пунктів 4 і 5 статті 26 Конвенції.

(c) Під час розгляду справ, переданих до Великої Палати згідно зі статтею 30 Конвенції, до складу Великої Палати також мають входити члени Палати, від якої були передані справи.

² Зі змінами, внесеними Судом 8 грудня 2000 року, 13 грудня 2004 року, 4 липня та 7 листопада 2005 року, 29 травня та 13 листопада 2006 року, 6 травня 2013 року і **19 вересня 2016 року**.

(d) Під час розгляду справ, переданих до Великої Палати згідно зі статтею 43 Конвенції, не допускається включення до складу Великої Палати будь-якого судді, що засідав у складі Палати, яка ухвалила рішення про передачу справи, за винятком Голови цієї Палати та судді, що засідав від імені Держави – сторони у справі, а також будь-якого судді, що засідав у складі Палати чи Палат, які ухвалили рішення щодо прийнятності заяви.

(e) Судді та судді для заміни, які мають доповнити склад Великої Палати під час розгляду кожної переданої до неї справи, призначаються з-поміж решти суддів жеребкуванням, яке проводить Голова Суду в присутності Секретаря. Порядок проведення жеребкування встановлює Суд на пленарному засіданні, зважаючи на потребу збалансованого за географічним критерієм складу, який би відображав різні правові системи, що існують в Договірних Сторонах.

(f) Під час розгляду запиту, поданого на підставі пункту 4 статті 46 Конвенції, до складу Великої Палати мають входити, окрім суддів, зазначених у підпунктах (a) та (b) пункту 2 цього правила, члени Палати або Комітету, що ухвалив рішення у відповідній справі. Якщо це рішення ухвалила Велика Палата, то вона має бути сформована в тому ж складі, що й Велика Палата, яка ухвалила рішення. У всіх випадках, включно з випадками неможливості забезпечити наявність первісного складу Великої Палати, судді та судді для заміни, що мають доповнити склад Великої Палати, призначаються відповідно до підпункту (e) пункту 2 цього правила.

(g) Для цілей розгляду Великою Палатою запиту про надання консультативного висновку згідно зі статтею 47 Конвенції, склад Великої Палати формується відповідно до положень підпунктів (a) та (e) пункту 2 цього правила.

(h) Для цілей розгляду Великою Палатою запиту про надання консультативного висновку згідно з Протоколом № 16 до Конвенції, склад Великої Палати формується відповідно до положень підпунктів (a), (b) та (e) пункту 2 цього правила.

3. Якщо деякі судді не можуть взяти участі в засіданні, їх заміщають судді для заміни, порядок призначення яких передбачено підпунктом (y) пункту 2 цього правила.

4. Судді й судді для заміни, призначені згідно з викладеними вище положеннями, продовжують засідати у складі Великої Палати до завершення провадження. Навіть із закінченням строку їх повноважень вони продовжують брати участь у розгляді справи, яку вони вже розглядали по суті. Ці ж положення також застосовуються до провадження щодо консультативних висновків.

5. (a) Колегія у складі п'яти суддів Великої Палати, покликана розглядати клопотання **про передачу** справи, поданого на підставі статті 43 Конвенції, складається з:

- Голови Суду. Якщо Голова Суду не може брати участі в засіданнях, його чи її в порядку старшинства заміщує заступник Голови Суду;
- двох голів Секцій, призначених в порядку ротації. Якщо призначені

таким чином Голови Секцій не можуть брати участі в засіданнях, їх заміщують заступники Голов цих Секцій;

- двох суддів, призначених у порядку ротації з-поміж суддів, обраних від інших Секцій до колегії на шестимісячний термін;
- щонайменше двох суддів для заміни, призначених у порядку ротації з-поміж суддів, обраних від інших Секцій до колегії на шестимісячний термін;

(b) Під час розгляду колегією клопотання про передачу справи не допускається включення до її складу будь-кого з суддів, що брали участь у розгляді питання про прийнятність відповідної заяви або в розгляді справи по суті.

(c) Суддя, обраний від Договірної Сторони, якої стосується клопотання про передачу справи, або суддя, що є громадянином цієї країни, не може засідати у складі колегії під час розгляду цього клопотання. Не може брати участь у розгляді клопотання також суддя, призначений відповідною Договірною Стороною на підставі правил 29 й 30 Регламенту.

(d) Будь-якого члена колегії, який із причин, зазначених у підпункті (b) чи (c), не може брати участі в засіданні, заміщує суддя для заміни, призначений у порядку ротації з-поміж суддів, обраних від інших Секцій до колегії на шестимісячний строк.

(e) Під час розгляду запиту про надання консультативного висновку, поданого відповідно до статті 1 Протоколу № 16 до Конвенції, склад колегії має відповідати положенням правила С Глави X.

Правило 29³ (Судді *ad hoc*)

1. (a) Якщо суддя, обраний від відповідної Договірної Сторони, не може брати участі в засіданнях Палати, заявляє самовідвід або звільнений від розгляду справи, або в разі відсутності такого судді, Голова Суду зобов'язаний вибрати суддю *ad hoc*, що має право брати участь у розгляді справи згідно з правилом 28, зі списку, який заздалегідь подає Договірна Сторона та який містить імена від трьох до п'яти осіб, котрих Договірна Сторона зазначила як таких, що мають право виступати в якості судді *ad hoc* протягом поновлюваного дворічного терміну і котрі відповідають умовам, встановленим у підпункті (c) пункту 1 цього правила.

Список має містити представників обох статей, і до нього додають біографічні довідки кожної особи у списку. Внесені до списку особи не можуть жодним чином представляти одну зі сторін чи третю сторону під час розгляду справи Судом.

(b) Порядок, встановлений підпунктом (a) пункту 1 цього правила, застосовується, якщо призначена в цей спосіб особа не може брати участі в засіданні чи заявляє про самовідвід.

³ Зі змінами, внесеними Судом 17 червня та 8 липня 2002 року, 13 листопада 2006 року, 29 березня 2010 року, 6 травня 2013 року і **19 вересня 2016 року**.

(с) Суддя *ad hoc* повинен мати кваліфікацію, передбачену пунктом 1 статті 21 Конвенції, та мати змогу залишатися в розпорядженні Суду й брати участь у засіданнях, як встановлено пунктом 5 цього правила. Упродовж свого призначення суддя *ad hoc* не може жодним чином представляти будь-яку сторону чи третю особу під час розгляду справи Судом.

2. Голова Суду призначає іншого суддю в якості судді *ad hoc*, якщо:

(а) на момент отримання повідомлення про заяву, наданого відповідно до підпункту (b) пункту 2 правила 54, відповідна Договірна Сторона не надала Секретареві списку, зазначеного у підпункті (а) пункту 1 цього правила, або

(b) Голова Суду встановлює, що менш ніж три особи, зазначені в списку, відповідають умовам, встановленим підпунктом (с) пункту 1 цього правила.

3. Голова Суду може вирішити не призначати суддю *ad hoc* відповідно до підпункту (а) пункту 1 або пункту 2 цього правила, доки Договірна Сторона не отримає повідомлення про заяву згідно з підпунктом (b) пункту 2 правила 54. До ухвалення рішення Головою Суду участь у засіданні бере перший суддя для заміни.

4. На початку першого після свого призначення засідання з розгляду справи суддя *ad hoc* складає присягу або робить урочисту заяву, як це передбачено правилом 3. Цей акт фіксується у протоколі.

5. Судді *ad hoc* зобов'язані залишатися в розпорядженні Суду та, згідно з пунктом 2 правила 26, брати участь у засіданнях Палати.

6. Положення цього правила застосовуються *mutatis mutandis* до провадження у колегії Великої Палати у зв'язку із запитом про надання консультативного висновку, поданим згідно зі статтею 1 Протоколу № 16 до Конвенції, а також до провадження у Великій Палаті, сформованій із метою розгляду прийнятих колегією запитів.

Правило 34⁴ (Використання мов)

1. Офіційними мовами Суду є французька та англійська мови.

2. До моменту отримання Договірною Стороною, згідно з цим Регламентом, повідомлення про заяву, подану відповідно до статті 34 Конвенції, усе спілкування із заявниками або їхніми представниками ведеться та всі усні й письмові зауваження щодо відповідних заяв готуються однією з офіційних мов Суду або однією з офіційних мов Договірної Сторони. Якщо Договірну Сторону згідно з цим Регламентом поінформовано про заяву, тоді заяву та всі супровідні документи належить довести до відома цієї Держави мовою, якою їх подав до Секретаріату заявник.

3. (а) Усе спілкування із заявниками або їхніми представниками ведеться та всі усні й письмові зауваження заявників або їхніх представників щодо слухання чи після сповіщення Договірної Сторони про заяву готуються однією з офіційних мов Суду, крім випадків, коли Голова Палати надає дозвіл на подальше використання офіційної мови Договірної Сторони.

⁴ Зі змінами, внесеними Судом 13 грудня 2004 року і 19 вересня 2016 року.

(b) З отриманням такого дозволу Секретар Суду вживає потрібних заходів для забезпечення усного чи письмового, а також повного чи часткового перекладу англійською чи французькою мовами зауважень заявника, якщо Голова Палати вважає, що це потрібно в інтересах належного здійснення провадження у справі.

(c) У виняткових випадках Голова Палати може надати такий дозвіл за умови відшкодування з боку заявника повністю чи частково витрат, спричинених цими заходами.

(d) Якщо Голова Палати не вирішить інакше, всі рішення, ухвалені на підставі викладених вище в цьому пункті положень, зберігають силу протягом усіх подальших етапів провадження у справі, включно з провадженням за клопотанням про передачу справи на розгляд до Великої Палати чи клопотанням щодо тлумачення або внесення змін до судового рішення згідно з правилами 73, 79 і 80, відповідно.

4. (a) Усе спілкування з Договірною Стороною, що є стороною у справі, здійснюється, а всі її усні чи письмові зауваження готуються однією з офіційних мов Суду. Голова Палати може надати відповідній Договірній Стороні дозвіл на використання однієї з її офіційних мов для цілей підготовки усних чи письмових зауважень.

(b) З наданням такого дозволу на сторону, що звернулася з клопотанням, покладається обов'язок:

(i) надання Суду перекладу своїх письмових зауважень однією з офіційних мов у строк, який встановлює Голова Палати. Якщо ця сторона не надасть перекладу упродовж зазначеного строку, Секретар може вжити необхідних заходів з метою здійснення такого перекладу, і вартість цього перекладу сплачуватиме сторона, що звернулася з клопотанням;

(ii) взяти на себе витрати, пов'язані з перекладом французькою або англійською мовою своїх усних зауважень. Секретар Суду відповідає за вжиття необхідних заходів задля організації такого усного перекладу.

(c) Голова Палати може покласти на Договірну Сторону, яка є стороною у справі, обов'язок подати упродовж встановленого строку переклад чи стислий виклад французькою або англійською мовами всіх чи деяких додатків до її письмових зауважень або будь-якого відповідного документа чи витягу з нього.

(d) Наведені вище підпункти застосовуються також *mutatis mutandis* до третіх сторін, що вступили у справу згідно з правилом 44, та до використання третьою стороною неофіційної мови.

5. Голова Палати може запропонувати Договірній Стороні-відповідачеві забезпечити переклад своїх письмових зауважень однією з офіційних мов цієї Сторони з метою полегшити розуміння заявником таких зауважень.

6. Будь-який свідок, експерт чи інша особа, що постає перед Судом, може користуватися своєю рідною мовою, якщо не володіє на достатньому рівні однією з двох офіційних мов. У такому випадку Секретар Суду вживає необхідних заходів для забезпечення усного чи письмового перекладу.

7. Що стосується запиту про надання консультативного висновку згідно зі статтею 1 Протоколу № 16 до Конвенції, то суд чи судова установа можуть, як це зазначено в правилі В Глави X, подати до Суду запит офіційною державною мовою, яка використовується в національному провадженні. Якщо ця мова не є офіційною мовою Суду, переклад запиту англійською або французькою мовами подається до Суду упродовж строку, який встановлює його Голова.

Правило 44⁵ (Вступ у справу третьої сторони)

1. (а) З отриманням, згідно з пунктом 1 правила 51 та підпунктом (b) пункту 2 правила 54, Договірною Стороною-відповідачем повідомлення про заяву, подану згідно зі статтею 33 чи 34 Конвенції, Секретар одночасно надсилає копію заяви будь-якій іншій Договірній Стороні, громадянин якої є заявником у справі. Секретар аналогічним чином повідомляє таку Договірну Сторону про рішення провести усне слухання у справі.

(b) Якщо Договірна Сторона бажає скористатися, згідно з пунктом 1 статті 36 Конвенції, своїм правом надати письмові зауваження або взяти участь у слуханнях, вона повинна письмово повідомити про це Секретаря не пізніше ніж упродовж дванадцяти тижнів після отримання повідомлення чи копії заяви, передбачених попереднім підпунктом. За виняткових обставин Голова Палати може встановити для цього інший термін.

2. Якщо Комісар Ради Європи з прав людини бажає скористатися, згідно з пунктом 3 статті 36 Конвенції, правом надати письмові зауваження або взяти участь у слуханнях, він чи вона має письмово попередити про це Секретаря не пізніше ніж протягом дванадцяти тижнів після повідомлення Договірної Сторони-відповідача про заяву або про рішення провести усне слухання. За виняткових обставин Голова Палати може встановити для цього інший термін.

Якщо Комісар з прав людини не зможе особисто взяти участі в розгляді справи в Суді, він чи вона вказує імена однієї чи декількох осіб зі свого апарату, яких було призначено представляти його чи її в Суді. Він чи вона може скористатися допомогою адвоката.

3. (а) Щойно Договірна Сторона-відповідач отримає повідомлення про заяву згідно з пунктом 1 правила 51 та підпунктом (b) пункту 2 правила 54, Голова Палати, в інтересах належного здійснення правосуддя, може, як це передбачено пунктом 2 статті 36 Конвенції, запропонувати чи дозволити будь-якій Договірній Стороні, що не є стороною в справі, або будь-якій зацікавленій особі, що не є заявником, надати письмові зауваження або, за виняткових обставин, взяти участь у слуханні.

(b) Запити на надання дозволу з означеною метою мають бути належним чином обґрунтовані, вони подаються в письмовій формі однією з офіційних мов, як це передбачено пунктом 4 правила 34, не пізніше ніж упродовж дванадцяти тижнів після отримання Договірною Стороною-відповідачем повідомлення про заяву.

⁵ Зі змінами, внесеними Судом 7 липня 2003 року, 13 листопада 2006 року і **19 вересня 2016 року**.

За виняткових обставин Голова Палати може встановити для цього інший термін.

4. (а) У справах, які має розглядати Велика Палата, встановлені попередніми пунктами строки починають обраховуватися з дати сповіщення сторін про рішення Палати, прийняте згідно з пунктом 1 правила 72, про передачу справи на розгляд Великої Палати або про рішення колегії Великої Палати, згідно з пунктом 2 правила 73, про задоволення клопотання однієї зі сторін про передачу справи на розгляд Великої Палати.

(б) За виняткових обставин Голова Палати може продовжити встановлені цим правилом строки, якщо для цього є поважні причини.

5. На всі пропозиції чи дозволи, зазначені в підпункті (а) пункту 3 цього правила, поширюються будь-які умови, які встановлює Голова Палати, включно зі строками. У разі невиконання таких умов Голова може вирішити не долучати отримані зауваження до матеріалів справи або обмежити участь у слуханні тією мірою, якою він вважає за доцільне.

6. Письмові зауваження, подані відповідно до цього правила, мають бути складені однією з офіційних мов, як це передбачено пунктом 4 правила 34. Секретар передає їх сторонам у справі, які мають право, з огляду на будь-які умови, у тому числі строки, встановлені Головою Палати, подати у відповідь письмові зауваження або, де це доцільно, дати відповідь під час слухання.

7. Положення цього правила застосовуються *mutatis mutandis* до проваджень у колегії Великої Палати, утвореній з метою надання консультативних висновків згідно зі статтею 2 Протоколу № 16 до Конвенції. Голова Суду визначає строки, які застосовують до третіх сторін, що вступають у справу.

Глава IX. Консультативні висновки згідно зі статтями 47, 48 і 49 Конвенції⁶

Правило 82⁷

У провадженнях щодо надання консультативних висновків за запитом Комітету міністрів Суд застосовує, окрім положень статей 47, 48 та 49 Конвенції, положення, що наведені нижче. Суд застосовує також інші положеннями цього Регламенту тією мірою, якою він вважає це за доцільне.

Глава X. Консультативні висновки згідно з Протоколом № 16 до Конвенції⁸

Правило 1. Загальні положення

У провадженнях щодо надання консультативних висновків за запитом судів чи судових установ, визначених Договірними Сторонами відповідно до статті 10 Протоколу № 16 до Конвенції, Суд застосовує, окрім положень цього Протоколу, положення, що наведені нижче. Суд застосує також інші положення цього Регламенту тією мірою, якою він вважає це за доцільне.

Правило 2. Подання запиту про надання консультативного висновку

1. Згідно зі статтю 1 Протоколу № 16 до Конвенції, суд або судова установа Договірної Сторони цього Протоколу може звертатися до Суду із запитом про надання консультативного висновку з принципів питань, що пов'язані з тлумаченням або застосуванням прав і свобод, гарантованих Конвенцією та протоколами до неї. Усі такі запити подається до Секретаря Суду.

2.1 Запит має бути обґрунтований і повинен містити:

- (a) виклад суті справи на національному рівні та її правових аспектів і фактичних обставин;
- (b) відповідні положення національного законодавства;
- (c) відповідні аспекти Конвенції, зокрема права та свободи, про які йде мова;
- (d) якщо це доречно, – стислий опис доводів сторін національного провадження щодо відповідного питання;
- (e) якщо це можливо і доречно, – власний погляд на це питання суду чи судової установи, що подають запит, включно з будь-яким аналізом такого питання, який вони вже здійснили.

2.2 Суд чи судова установа, що подають запит, мають надати всі додаткові документи, які стосуються правових і фактичних обставин справи, яка знаходиться на розгляді.

2.3 Суд чи судова установа, що подають запит, зобов'язані сповістити

⁶ Додано Судом 19 вересня 2016 року.

⁷ Із тими змінами, які вніс Суд 19 вересня 2016 року.

⁸ Додано Судом 19 вересня 2016 року.

Секретаря про відкликання свого запиту. З отриманням такого сповіщення Суд припиняє провадження.

Правило 3. Розгляд запиту колегією

1.1 Запит про надання консультативного висновку підлягає розгляду колегією в складі п'ятьох суддів Великої Палати. До складу колегії мають входити:

- (а) Голова Суду. Якщо Голова Суду не може брати участі в засіданнях, його чи її в порядку старшинства заміщує заступник Голови Суду;**
- (b) двоє голів Секцій, призначені в порядку ротації. Якщо призначені таким чином Голови Секцій не можуть брати участі в засіданнях, їх заміщують заступники голів цих Секцій;**
- (c) один суддя, призначений у порядку ротації з-поміж суддів, обраних від інших Секцій до колегії на шестимісячний строк;**
- (d) суддя, обраний від Договірної Сторони, до якої належить суд чи судова установа, що подають запит, або, де це доречно, суддя, призначений згідно з правилом 29; і**
- (e) щонайменше двоє суддів для заміни, призначені у порядку ротації з-поміж суддів, обраних від інших Секцій до колегії на шестимісячний строк.**

1.2 Судді, які входять до складу колегії, продовжують виконувати свої обов'язки, якщо вони брали участь у розгляді запиту про надання консультативного висновку, а остаточного рішення щодо нього не було ухвалено на момент завершення терміну їхнього призначення до колегії.

2. Запити про надання консультативних висновків розглядаються в пріоритетному порядку відповідно до правила 41 Регламенту Суду.

3. Колегія Великої Палати приймає запит до розгляду, якщо вважає, що він відповідає вимогам статті 1 Протоколу № 16 до Конвенції.

4. Колегія має навести причини відмови в задоволенні запиту.

5. Суд чи судову установу, які подають запит, і Договірну Сторону, до якої вони належать, буде сповіщено про рішення колегії прийняти чи відхилити запит.

Правило 4. Провадження після прийняття колегією запиту до розгляду

1. У разі прийняття колегією запиту про надання консультативного висновку згідно з правилом С, формується склад Великої Палати з метою розгляду такого запиту та ухвалення консультативного висновку відповідно до підпункту (h) пункту 2 правила 24.

2. Голова Великої Палати може запропонувати суду чи судовій установі, що подали запит, надати всю додаткову інформацію, яка є необхідною для встановлення обсягу запиту, або власний аналіз порушеного в запиті питання.

3. Голова Великої Палати може запропонувати сторонам національного провадження подати письмові зауваження та, де це доцільно, взяти участь в усному слуханні.
4. Письмові зауваження та інші документи подаються Секретареві у строк, встановлений Головою Великої Палати.
5. Копії будь-яких зауважень, поданих відповідно до положень правила 44, передаються до суду або судової установи, що подали запит, щоб останні мали змогу висловити свої зауваження стосовно таких зауважень.
6. Після завершення письмового провадження Голова Великої Палати вирішує, чи варто проводити усне слухання.
7. Консультативні висновки ухвалюють більшістю голосів суддів Великої Палати. У таких висновках зазначають кількість суддів, які становили більшість.
8. Кожен суддя може, за власним бажанням, додати до консультативного висновку Суду виклад своєї окремої думки, яка збігається чи не збігається з консультативним висновком, або ж долучити заяву, що лише констатує його чи її незгоду.
9. Консультативний висновок підписується Головою Великої Палати та Секретарем. Оригінал, належним чином підписаний і скріплений печаткою, передається на зберігання до архіву Суду. Секретар надсилає засвідчені копії суду чи судовій установі, що подали запит, та Договірній Стороні, до якої належать цей суд або судова установа.
10. Будь-яка третя сторона, що вступила в справу згідно зі статтею 3 Протоколу № 16 до Конвенції та правилом 44 Регламенту Суду, також має отримати копію консультативного висновку.

Правило 5. Витрати на консультативне провадження та надання безоплатної правової допомоги

1. У разі, якщо Голова Великої Палати запропонував стороні національного провадження вступити в консультативне провадження відповідно до пункту 7 правила 44 та пункту 3 правила D цієї глави, питання про відшкодування судових та інших витрат, понесених такою стороною, не вирішується Суд, - таке питання має вирішуватись відповідно до законодавства та практики Договірної Сторони, до якої належить суд або судова установа, що подали запит.
2. Положення глави XII застосовуються *mutatis mutandis* до тих випадків, коли Голова Великої Палати запропонував, відповідно до пункту 7 правила 44 та пункту 3 правила D цієї глави, стороні в національному провадженні вступити в консультативне провадження, і така сторона не має достатніх коштів на здійснення пов'язаних із цим витрат повністю чи частково.

ДОДАТОК II

Список судів і судових установ, визначених Високими Договірними Сторонами відповідно до статті 10 Протоколу № 16

Застереження та декларації до Угоди № 214 – Протоколу № 16 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод

Декларації, що набули чинності 18.09.2017
Станом на 17.04.2018

Албанія

Декларація, що міститься в ратифікаційній грамоті, зданій на зберігання 22 липня 2015 року (оригінал англійською мовою).

Згідно зі статтею 10 Протоколу № 16 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, Республіка Албанія заявляє, що національними судами, визначеними для цілей пункту 1 статті 1 Протоколу, є Верховний Суд Республіки Албанія та Конституційний Суд Республіки Албанія.
Відповідні статті: 1, 10

Вірменія

Декларація, що міститься у Вербальній ноті Міністерства закордонних справ Вірменії, зданій на зберігання разом із ратифікаційною грамотою 31 січня 2017 року (оригінал англійською мовою).

Згідно зі статтею 10 Протоколу № 16 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, Республіка Вірменія визначає такі національні суди для цілей пункту 1 статті 1 цього Протоколу:
Конституційний Суд Республіки Вірменія
Касаційний Суд Республіки Вірменія
Відповідні статті: 1, 10

Естонія

Декларація, що міститься в ратифікаційній грамоті, зданій на зберігання 31 серпня 2017 року (оригінал англійською мовою).

Згідно зі статтею 10 Протоколу, Естонська Республіка заявляє, що національним судом, визначеними для цілей пункту 1 статті 1 Протоколу, є Верховний Суд Естонської Республіки.
Відповідна стаття: 10

Фінляндія

Декларація, що міститься в ратифікаційній грамоті, зданій на зберігання 7 грудня 2015 року (оригінал англійською мовою).

Згідно зі статтею 10 Протоколу, Фінляндська Республіка заявляє, що високими судами та судовими установами Фінляндії, визначеними для цілей пункту 1 статті 1 Протоколу, є Верховний Суд, Вищий адміністративний суд, Трудовий суд і Страховий суд.

Відповідні статті: 1, 10

Франція

Декларація, що міститься в ратифікаційній грамоті, зданій на зберігання 12 квітня 2018 року (оригінал французькою мовою).

Відповідно до статті 10 Протоколу № 16 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, Уряд Франції заявляє, що судовими органами, визначеними для цілей пункту 1 статті 1 Протоколу, є Конституційна Рада, Державна Рада та Касаційний суд.

Відповідні статті: 1, 10

Грузія

Декларація, що міститься в ратифікаційній грамоті, зданій на зберігання 6 липня 2015 року (оригінал англійською мовою).

Відповідно до статті 10 Протоколу № 16 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також для цілей пункту 1 статті 1 цього Протоколу, Грузія визначає Верховний Суд Грузії та Конституційний Суд Грузії судами, що можуть звертатися до Європейського суду з прав людини із запитом про надання консультативних висновків із принципових питань, пов'язаних із тлумаченням або застосуванням прав і свобод, визначених Конвенцією та протоколами до неї.

Відповідні статті: 1, 10

Литва

Декларація, що міститься в ратифікаційній грамоті, зданій на зберігання 2 вересня 2015 року (оригінал англійською мовою).

Відповідно до статті 10 Протоколу № 16 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, Литовська Республіка заявляє, що вищими судами та судовими установами Литовської Республіки, які можуть звертатися до Європейського суду з прав людини із запитом про надання консультативних висновків із принципових питань, пов'язаних із тлумаченням або застосуванням прав і свобод, що визначені Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод і протоколами до неї, є Конституційний Суд Литовської Республіки, Верховний Суд Литовської Республіки та Верховний адміністративний суд Литовської Республіки.

Відповідна стаття: 10

Румунія

Декларація, що міститься у Вербальній ноті Постійного представництва Румунії та вручена на момент підписання документа 14 жовтня 2014 року (оригінал англійською мовою).

Згідно зі статтею 10 Протоколу № 16 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, Уряд Румунії визначає такі національні суди для цілей пункту 1 статті 1 цього Протоколу:

Вищий касаційний суд

Конституційний Суд

Апеляційний суд м. Алба-Юлія

Апеляційний суд м. Бакеу

Апеляційний суд м. Брашов

Апеляційний суд м. Бухарест

Апеляційний суд м. Клуж

Апеляційний суд м. Констанца

Апеляційний суд м. Крайова

Апеляційний суд м. Ґалац

Апеляційний суд м. Ясси

Апеляційний суд м. Орадя

Апеляційний суд м. Пітешть

Апеляційний суд м. Плоєшть

Апеляційний суд м. Сучава

Апеляційний суд м. Тиргу-Муреш

Апеляційний суд м. Тімішоара.

Ця Декларація набуде чинності одночасно з ратифікацією Протоколу, відповідно до підпункту (b) пункту 1 статті 7 та до статті 10 Протоколу.

Відповідні статті: 1, 10

Сан-Марино

Декларація, що міститься у Вербальній ноті Міністерства закордонних справ Сан-Марино від 4 лютого 2015 року, зданій на зберігання одночасно з ратифікаційною грамотою 16 лютого 2014 року (оригінал англійською мовою).

Згідно зі статтею 10 Протоколу № 16 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, Республіка Сан-Марино заявляє, що судовим органом, визначеним для цілей пункту 1 статті 1 цього Протоколу, є Суд Республіки Сан-Марино.

Ця Декларація набуде чинності одночасно з ратифікацією Протоколу, відповідно до підпункту (b) пункту 1 статті 7 та до статті 10 Протоколу.

Відповідні статті: 1, 10

Словенія

Декларація, що міститься в ратифікаційній грамоті, зданій на зберігання 26 березня 2015 року (оригінал англійською мовою).

Згідно зі статтею 10 Протоколу, Республіка Словенія заявляє, що національними судами, які визначено для цілей пункту 1 статті 1 Протоколу і які можуть звертатися до Європейського суду з прав людини із запитом на надання консультативних висновків, є Верховний Суд Республіки Словенія та Конституційний Суд Республіки Словенія.

Переклад документу здійснено за сприяння проекту Ради Європи «Підтримка виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини», який фінансується Фондом з прав людини